

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De munditia cordis, & eius descriptione: de his quæ eam efficiunt vel custodiunt: quare etiam misericordes sint beati: vbi tangitur de his quæ faciunt ad commendationem munditiæ, de partibus eius, ac ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

vnusquisq; incipiat à se. Finē Christus insinuat, pro peccatoribus mortuus est ex misericordia. Misericordiā specialiter cōsultit. Veritas iuueni requirenti quid boni faceret, vt vitam æternam haberet: Si vis, inquit, perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus. Matt. 19. ¶ Et notandum quòd verè misericors est, qui est misericors de suo. Bern. in sermone: Sunt alij misericordes de his quæ ad ipsos non pertinent, qui scandalizantur quòd nō datur hominibus abundāter: sic tamen vt nihil penitus eos grauet: qui si misericordes essent, de suo facere deberent misericordiam. Si non possent de substantia terrena, de voluntate bona darent. His qui contra eos peccare fortè viderentur, indulgentiam darent. Dulce signum, verbum bonum, quod est super datum optimum, vt eorum mentes ad pœnitentiam prouocaret. Deniq; & his omnibus quos in peccato esse cognoscerent, cōpassionem impēderent & orationem: alioquin misericordia eorum nulla est, & misericordiam cōsequuntur nullam.

De munditia cordis, & eius descriptione: de his quæ eam efficiunt vel custodiunt: quare etiam misericordes sint beati: vbi tangitur de his quæ faciunt ad commendationem munditiæ, de partibus eius, ac cui dono adaptetur.

P A R S X.

Sequitur de munditia cordis, de qua hoc modo dicitur. Primo ponentur eius descriptiones. Secundo, tangetur de his quæ munditiā efficiunt vel custodiunt. Tertio ostendetur quare mundi corde sint beati: vbi tangetur de his quæ pertinent ad commendationem munditiæ. Quarto, tangetur de partibus munditiæ. Quinto, ostendetur quòd donum huic beatitudinī adaptetur. ¶ Circa primum notandum quòd mūditiā sic describitur: Munditia est vtriusque hominis integritas, diuini amoris intuitu obseruata. Potest etiam sic describi: Munditia est puritas animi, omnem abhorrens immunditiam. Bern. in epistolis dicit, quòd puritas cordis consistit in quaerenda gloria Dei & vtilitate proximi. Et loquitur de puritate cordis respectu operum. Super illo verbo Matth. 5. Beati mundo corde. dicit interl. quos non arguit conscientia peccatorum.

¶ *De his quæ efficiunt munditiā.*

Circa secundum notandum, quòd octo sunt quæ videntur valere ad munditiā efficiendam vel custodiendam. ¶ Primum est, aqua sapientiæ salutaris. Multum valet ad munditiā quòd homo libenter audiat verbum Dei, vel quòd libenter studeat in scriptura sacra. Io. 14. Vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Eiusdem 18. Sanctifica eos in veritate: sermo tuus

tuus veritas est. Dupliciter valet sermo Dei ad munditiā. Primo quia ostendit maculas cordis: & secundū hoc dicitur speculum. Secūdo, quia dat aquā gratiæ. Prou. 13. Doctrina bona dabit gratiam. Et figuratū est per lauatoriū, de quo legitur Exod. 38. quod habebat specula exterius, in quibus ingrediētes tabernaculū immunditiā suā videre poterant, & intus aquā, vnde eā lauabant. Sapiētię studiū ad munditiā valet: quia tollit oriū, quod est occasio immūditie. Bern. Omniū tentationū & cogitationū malārū & inutiliū sentina est oriū. Propterea generat castas affectiones. Vnde dicitur vinum germinās virgines. Zacha. 9. id est, virginales affectiones. Ber. super Cant. Iurās sapiētia dū sensum carnis infatuat, purificat intellectū cordis, palatū sanat, & reparat. Sano palato sapiam bonū sapit ipsa sapiētia, qua in bonis nullū melius. ¶ Secundum est cōtritiō cordis, ex qua est aqua lechrymarū. Multū valet ad munditiā, q̄ homo frequēter se abluat cum aqua ista. Cui aquæ admiscēdus est cinis: memoria scilicet propriæ mortis, vel tēporalis, vel æternę, vel etiā memoria Dominicę mortis. Per hūc modū fit lixiua ad abluēdū valde efficax, in qua bonum esset lauare quasi per singulas noctes linteamina illius lecti, in quo tātus hospes debet iacere, Deus scilicet. Hanc abluōnē nō dedignabatur facere David, licet rex esset: Lauabo, inquit, per singulas noctes lectū meum. ¶ Tertium est frequēs cōfessio. Cōfessione mūdandū est tēplum spirituale. Quod figuratum est 1. Mach. 4. vbi legitur, quod Iudas mūdauit templū Gētibus inquinatū. Iudas enim cōfētēs interpretatur. At tēdēda sūt verō verba quæ ibi dicit Iudas: Ecce, inquit, cōtriti sūt inimici nostri: ascēdamus nūc mūdare sancta, & renouare. Cōtritiō inimicorū mūdationē Iudæ præcessit: sic cōtritiō de peccatis quæ ex auditu verbi diuini homo recipit, præcedit cōfessionē peccatorū. In Psal. Facta est Iudæa sanctificatio eius. 4. Reg. 5. Vade, & lauare septies in Iordane. Septies in Iordane lauarur, qui humiliter septē criminalia peccata cōfitetur. Ber. in epistolis ad quādam virginē: Audi cui places, ama vnde places. Ama confessionē ob quam amaris: ama cōfessionem, si affectas decorē. Cōfessionī iungitur decor, iungitur pulchritudo. In Psal. Confessione & decorē induit. Cōfessio & pulchritudo in cōspectu eius. Re vera vbi cōfessio, ibi pulchritudo, ibi decor. ¶ Quartū est, vitæ austeritas tam in victu quā in vestitu. ¶ Sicut defricatio & abster-sio cum panno aspero valere solet ad munditiā scyphi: sic vitæ austeritas valet ad munditiā spirituale. De hac asperitate habemus exemplum in Ioanne Baptista, Marth. 3. Ipse autem Ioan-

nes habebat vestimentum de pilis camelorum & zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autē eius erat locustæ & mel syluestre. ¶ Quintum est, eleemosynarum largitio. Luca 11. Veruntamen quod superest, date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis. ¶ Sextum est, oratio. Luc. 9. Facta est dum oraret species eius altera, & vestitus eius albus & refulgens. Munditia oratio acquiritur. Ideo orat Psal. Cor mundū crea in me Deus, & spiritum &c. Matt. 8. Domine, si vis, potes me mundare. Oratio etiam conseruatur. Machab. 13. Sancte sanctorum Domine, conserua in æternum domum istam impollutam, quæ nuper mundata est. ¶ Septimū est, lima correctionis. Qui munditiam desiderat, correctionem nō fugiat, sed appetat. Bern. in Sermonibus: Sunt qui peccata sua sic constituentur, vt videri possint ex desiderio cordis mundandi id agere: omnia enim in confessione lauantur, nisi quod ea quæ spōte dicunt aliis ab aliis patienter audire nō possunt. Qui si verē mūdari desiderat, vt videtur, non irriteretur: sed haberet eis gratiā, qui suas illis maculas demonstraret. Greg. Ille solus amicus meus erit, qui ante aduentum districti iudicis maculas mentis meæ tergit. Sunt quidā infelices qui à lima correctionis, ex qua debuerunt contrahere munditiā, potius contrahunt rubigenē, dū de correctione indignantur, & deteriores fiūt. De tali potest dici illud Psal. Destruxisti eum ab emundatione vel emendatione, id est, vnde debuit emundari vel emendari. ¶ Octauum est, ignis tribulationis, quo Deus purgat illos quos aurum & argentum reputat. Vnde gaudere debet homo, cum videt se in igne tribulationis positum. Iac. 1. Omne gaudium existimate, fratres, cum in varias tentationes incideritis. Ille qui in igne tribulationis per impatientiam exurit, paleam se esse ostendit, nō aurum vel argentum. Vnde multū potest timere illud Matth. 3. Paleas autem comburet igni inextinguibili. Ambrosius super Beati immaculati. Sicut aurum bonum: ita ecclesia cum vritur, detrimenta non sentit, sed magis fulgor eius augetur. ¶ Et notandū quod in veteri lege fiebat triplex sanctificatio. ¶ Primo, per aquam expiationis, de qua Num. 30. ¶ Secundo, per sanguinem. ad Heb. 9. Omnia penē secundum legē in sanguine mundantur. Tertio victione, vt tabernaculum & vasa eius & Aaron cum filiis suis. Exod. 30. Possunt hæc referri ad triplicem baptismum, scilicet fluminis, qui propriē dicitur baptismus. Et baptismum sanguinis, quo beatus Mauritius cum sociis suis baptizatus est. Et baptismū flaminis, scilicet Spiritus sancti. quo saluantur illi qui nō possunt habere baptismū, sed credunt,

&

& conteruntur de peccatis suis: & libèter reciperèt baptismum, si possent habere. Vel in ablutione per aquam facta, intelligi potest sanctificatio, quæ fit per solam gratiam Dei: vt in parulis qui baptizantur. In ablutione facta cum sanguine, intelligitur ablutio, quæ fit per pœnitentiam, quæ est quædam carnis mortificatio & crucifixio. ad Galat. 5. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt eū vitiiis & concupiscentiis: per sanctificationem verò vnctione factam significatur sanctificatio, quæ fit per augmentum gratiæ, & sanctificatio specialiter quæ fit in ministris ecclesiæ. Sicut enim mundius seruanda sunt calix & alia vasa ecclesiæ, quàm vasa cõmunia: sic ministri ecclesiæ maioris munditiæ debent esse, quàm laici. Exo. 30. eadem vnctione iubetur sanctificari Aaron & filij eius, & vasa tabernaculi. In ecclesia etiam ministri ecclesiæ habent quoddam speciale sacramentum, scilicet sacramentum ordinis, quo excellentius ceteris sanctificantur. ¶ Et notandum quòd ea quæ intrabant vnctionem illam, insinuant quomodo ministri ecclesiæ debent sanctificari. ¶ Primum erat myrrha, prima & electa. Sic dicitur myrrha illa quæ sponte manat ab arbore, & est pretiosior, quàm illa quæ eiicitur per incisionem corticis, & signat mortificationem carnis quæ fit in iuuentute quæ Deo est gratior & homini vitiorum cõputruerit. ¶ Mira est fatuitas aliquorum, qui myrrha ista nolunt se inũgere donec toti computruerint vermibus vitiorum. ¶ Secundũ erat, cinnamomum, quòd est cinerei coloris, quòd cum frangitur, in modum nebulae spiramentum visibile emittit: vt dicit glossa super Exod. 30. Et signat humilitatẽ ministrorum ecclesiæ, quæ talis debet esse, vt populum visibiler aedificet, cum debeat esse exemplaris. ¶ Tertium erat, casia, quæ crescit in aquis, & significat fidem quæ in aquis Sacræ scripturæ crescit: & sic tenenda est vt accipitur ex aquis Sacræ scripturæ. Non enim debet homo sequi rationẽ suã in its quæ fidei sunt. ¶ Quartũ erat, calamus. Et dicit gl. Exo. 30. quòd est arbor aromatica crescens iuxta Libanum. Et super illud Ezech. 27. Calamus in negotiatione tua, dicit gl. quòd in calamo vocalis sonus significatur. Vnde per calamũ intelligitur deuotio ecclesiastici officij, eò quòd calamo canitur. Quòd multũ consolatur & aedificat populũ Dei. His quatuor speciebus admiscebatur oleũ de oliuetis, per quòd significatur pietas, cui quatuor prædicta debent deseruire. Minister ecclesiæ pietati se totũ debet dare vt sit vir misericordiæ. Exemplum habemus de hoc in oculo qui

tener

tenerior & cōpassibilior est cæteris membris & lachrymis propinquus. Idem debet esse in clero, qui est quasi oculus ecclesiæ. Item de hoc exēplum habetur in Christo, qui totus fuit misericors. Misericordia eum traxit de cælo. Ipsa eū per vias asperas huius vitæ duxit, pro redemptione miserorum eum vendidit, & morti crucis eum exposuit. Si ministri ecclesiæ essent ipsius misericordiæ in præsentem, vix essent aliqui quin saluarentur. Misericordia enim iure vicissitudinis eorum esset in futuro. Mortificatio carnis tunc seruit pietati, quando quod ori subtrahitur, pauperibus datur. Humilitas, quando in propriis vestibus parū expenditur, vt in pauperibus vestiēdis multum expendatur. Fides, cū aliquis frequenter meditat, pauperē esse membrum Christi vel filium Dei, vel quod Christus sibi repurat fieri, quod pauperi sit, & alia quæ sunt fidei quæ pietatem incitāt. Doctrina fidei pietati seruit, cū doctor intendit iis quæ ecclesiam ædificant. Gglossa super 1. ad Cor. 8. Hic Deum diligit, qui charitatis causa scientiam tēperat, vt profiti fratri pro quo Christus mortuus est. Ecclesiasticum etiā officium pietati debet seruire, vt ministri ecclesiæ studeāt subuenire animabus quæ in præsentem perueniunt, & illis qui in purgatorio cruciantur. ¶ Item notandū quod ministros ecclesiæ maximè decet munditia, & maximè in eis indecens est immūditia seu macula, quinque de causis. ¶ Prima est, quia ipsi sunt oculi ecclesiæ. In Psal. Oculi mei languerunt præ inopia. Præ inopia, inquam luminis. Exponit hoc gl. de Apostolis qui fuerunt maiores ministri Christi. Macula in oculo maximè est noxia. Macula in cæteris mēbris etsi ea derurpet, tamen non reddit ea inutilia: possunt enim exercere officia sua. Multi maculatis pedibus recte incedunt. Macula verò in oculo eum inutilem reddit. Etiam modicum pulueris visum oculi impedit. Greg. Nequaquam in mēbro maculam purè considerat oculus quem paluis grauat. ¶ Secunda, quia sunt, vt speculum ecclesiæ Laici enim multum ad eos inspiciunt. Vnde satis possunt dicere illud 1. Cor. 1. Spectaculum facti sumus mundo. Sicut de Christo dicitur Sap. 7. quod est speculum sine macula: ita pro possibilitate sua ipsi deberent esse speculum sine macula, in quo purè reluceret Christi imago. Si macula fuerit in speculo, illam videt qui in eo faciē videre quærebat: sic si macula fuerit in ministris ecclesiæ, ad illam respiciet populus, & secundum eam se maculabit. Minister ecclesiæ debet dicere illud 1. ad Cor. 3. Estote imitatores mei, sicut & ego Christi. ¶ Tertia, quia sunt vasa electionis regi regū, & domino dominantium. Modica macula in scy-

pho vinum infusum abominabile reddit & inutile, quantum ad potum regis: sic sapientia in multis propter maculam vitæ abominabilis redditur Deo & hominibus. Greg. Cuius vita despicitur, restat vt eius predicatio contemnatur. De vno vase electionis habes Actu nono: Vas, inquit, electionis mihi est iste, vt poteret nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Israël. Vasa verò electionis hodie in vasa cõmunia sunt mutata. Osee 8. Factus est Israël in nationibus quasi vas immundum. Iudæi immundum commune dicebãt. Huius immunditiæ in magna parte est negligentia circa custodiam oris. Num. 19. Vas quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper, immundum erit. ¶ Quarta, quia habent mundare alios, ideo oportet eos esse mundos. Eccl. 34. Ab immundo quid mundabitur: Sicut nõ est calidi frigidificare, nec frigidi calefacere: ita non videtur immundi mundare. Greg. Superiectas sordes tergere nõ valet manus quæ lutum tenet. Neemiæ duodecimo. Mundati sunt sacerdotes & Leuitæ, & mundauerunt populum. 1. Macha. 4. Elegit Iudas sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in lege Dei, & mundauerunt sancta. ¶ Quinta, quia ministri sunt Altissimi: ideo sicut ipse immaculatus est, oportet eos esse immaculatos. In Psal. Ero immaculatus cum eo. &c. Item: Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. ad Ephe. 1. Elegit nos, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate.

Quare mundi corde, sint beati.

Circa tertium notandum, quod prima & maxima causa, quare mundi corde sunt beati, est illa, quã dominus tangit, Quoniam ipsi Deum videbunt. In futuro videbunt eum facie ad faciem, in quo erit maxima delectatio. Ioan. 17. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Et super illud Psal. Ostendam illi salutarem meum, dicit gloriæ id est, Christum in maiestate. Et subditur: Hæc visio est tota merces. In presenti etiam videtur Deus à mundis corde, eo modo quo prius ostensum est quarta parte, in tractatu de contemplatione. Bernar. Pura veritas non nisi puro corde videtur. Heb. 12. Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. Mundi corde non solum sunt beati beatitudine spei, sed etiam beatitudine viæ, quia liberi à miseria immunditiæ, quæ magna est. In Psal. Beati immaculati in via. Apoc. 12. Beati qui lavant stolas suas in sanguine agni.

¶ De iis quæ faciunt ad commendationem munditiæ.

Et notandum quod duodecim sunt quæ faciunt ad commendationem munditiæ

dationem munditiæ cordis. ¶ Primū est multiplex exhortatio, quam scriptura sacra facit ad munditiā vel mundationē. Leuit. 11. Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Item eiusdē 19. & 20. Item Deut. 18. Perfectus eris absq; macula cum Deo tuo. Eccl. 9. Omni tempore vestimenta tua sint cādida. 2. Pet. 3. Satagite immaculati & inuiolati inueniri. Esa. 1. Lauamini, mundi estote. Hier. 4. Laua à malitia cor tuū Ierusalem. Esa. 3. Mundamini qui fertis vasa domini. ¶ Secūdū est, q; ipsa est naturalis animæ. Ber. in sermo. Sicut corporis natura est sanitas, ita cordis natura est puritas. ¶ Tertium est, quòd gaudium habet sibi adeò annexum, quòd ipsa vocatur gaudium. vnde super illud, ad Gala. 5. Fructus spiritus est charitas. gaudium dicit Gloss. id est, puritas animi. ¶ Quartum est, purgatio quam naturaliter faciunt creaturæ irrationabiles, & etiam insensibiles, quasi exosam haberēt immunditiam. Purgat se mare, mortuos ad litus expellēs, purgat se vinum, purgat se etiam quod decoquitur. Corpora etiam animalium vim expulsiuam habēt, qua noxia à se expellūt. ¶ Quintum est, detestatio sui oppositi, scilicet immunditiæ peccati. ¶ Et notandum, quòd quinque sunt ex quibus intelligi potest, quā timenda sit immūditia peccati. ¶ Primum est, dignitas rei quam peccatum inquinat. Panno pretiosiori magis timemus inquinacionem, etiā anima quæ per peccatū inquinatur, imago Dei est, & vnita diuinę naturę in persona Christi. Quid diceretur de illo qui imaginem Crucifixi, vel beatę Virginis in lutū proiceret, vel crucem, quæ corpus Christi tetigit paucis horis? ¶ Secundum est, difficultas recedendi, quæ patet in Lucifero, à quo immunditia peccati separari non potuit, ex quo ei adhæsit. Item ex quo homo peccauit, nullus purus homo à peccato perf. ctē purgatus est, vt dignus esset videre faciem Dei: donec Christi sanguis effusus est, quo illa purificatio perfecta est. Præterea immūditia vnus mortalis peccati nō potest abluī tota aqua quæ sub celo est, nisi aqua gratiæ desursum descendat, quæ cor abluat. Tertiu est, huius immunditiæ vilitas, quod patet per hoc, quòd dominus immunditiam corporalem nō reputat comparacione immunditiæ spiritualis, Matth. 15. De corde exeunt cogitationes malæ, &c. Hæc sunt quæ coinquinant hominem. Non lotis manibus manducare, non coinquinat hominem. Hæc immunditia pulcherrimam creaturam, scilicet Luciferum ita deturpauit: & quum esset in tā sublimi statu, adeò eum vilificauit, vt serpentibus & bufonibus infertor videatur esse in hoc, q; bonū ei esset, si nunquā fuisset. Vilicatem huius immunditiæ ostēdit Dauid,

dicēs: Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in iniquitatibus suis. ¶ Quartū est hoc, quòd Deus non habet adeò bonum amicum quem non odiret ad mortem etiam aeternā propter maculam vnius mortalis peccati. Eccle. 12. Altissimus odio habet peccatores. ¶ Quintū est, q̄ macula hæc adeò deturpat rē in quam cadit & deteriorat, q̄ nisi virtute diuina remoueatur, perdita est, & melius esset ei nihil esse quàm sic esse. ¶ Sextū faciens ad cōmendationem munditiæ est, q̄ ipsa multum placet Deo. 1. ad Thes. 4. Hæc est volūtas Dei, sanctificatio vestra. ¶ Signa huius placentiæ multa sunt. ¶ Primum est hoc, quòd ipse filius Dei dignatus est humiliare se ad mundationē hanc faciendam. Heb. 1. Qui quū sit splendor gloriæ & figura substantiæ eius, portansq; omnia verbo virtutis suæ purgationem peccatorum faciens, &c. ¶ Secundum est, quòd ipse discessurus à discipulis suis documentum dedit eis de hac mūdatione. Ioā. 13. Si ego laui pedes vestros dominus & magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Ablutio illa, figura erat spiritualis ablutiois, qua volebat eos abluere se inuicem. ¶ Tertium est, quòd cum tantis expēsis voluit facere hanc mundationem. Voluit enim nos mundare sanguine suo. Tit. 2. Dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem. Hebræ. 13. Vt sanctificaret populum suum, extra portam passus est. Apoc. 1. Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Pro mundatione mūdi fecit Deus diluuium in mundo isto. Gen. 7. Et ante diem iudicij præcedet ignis, qui comburet faciem mundi, qui ascendet tantū quantum aquæ diluuij ad purgandum mundum. ¶ Quartum est, quòd voluit septē sacramenta esse in Ecclesia Dei: quæ omnia sunt vel ad sanctitatem faciendā, vel construendā, vel angendam. ¶ Quintum est, quòd Deus mundos corde in sui societate recipit, & in præsentī, & in futuro. In Psal. Domine, qui habitabis in tabernaculo tuo, &c. Et respondetur, Qui ingreditur sine macula. Ioan. 13. Si non lauerō te, non habebis partem mecum. 1. Ioan. 3. Omnis qui habet spem in eo, sanctificat se, sicut ipse sanctus est. Apo. 3. Habes pauca nomina in Sardis, qui non inquinauerunt vestimenta sua, & ambulabunt mecum. Eiusdē 21. dicitur de ciuitate celesti: Non intrabit, in eā aliquid coinquinatum. ¶ Sextū est, quòd mundis cordē abundanter dat Deus bona sua. Iob 17. Mundus manibus addet Deus fortitudinem. ¶ Septimum faciens ad commendationem munditię est, quòd ipsa cor hominis Dei habitaculū facit. Aug. Munda tantum cubiculum cordis: intus est qui exaudiat.

1. Paral. 19. Opus grande est: non homini paratur habitatio, sed Deo. ¶ Octauum est, quod pinguedinem deuotionis recipit. In Psal. Pinguescent speciosa deserti. ¶ Noaum est, quod amicum Dei constituit. ¶ Decimum est, quod gratiam labiorum tribuit. Quæ duo tanguntur Prou. 22. Qui diligit cordis munditiam propter gratiam labiorum, amicum habebit regem. ¶ Undecimum est, quod radix est totius munditiæ. Ad munditiam enim interiorem sequitur exterior munditia. Ad Roma. 11. Si radix est sancta, & rami. ¶ Duodecimum est, quod ad Dei manifestam visionem perducit. Matt. 5. Beati mundo corde, &c.

¶ De partibus munditiæ.

Circa quartum notandum quod est munditia ficta, & est munditia vera. Ficta munditia est immunditia superficialis: ut munditia Phariseorum, de qua Matt. 23. Væ vobis scribe & Pharisei hypocritæ, qui mundatis quod de foris est calicis & paropsidis: intus autem pleni estis rapina & immunditia. Et subditur: Pharisee, ecce munda prius quod intus est calicis, & paropsidis, ut fiat & id quod foris est mundum. De ficta munditia tangitur Prou. 30. Generatio quæ sibi munda viderur, & tamen non est lota à sordibus suis. ¶ Munditia vera est puritas cordis. Et diuiditur in munditiam intellectus, & munditiam affectus. Bernard. in Sermonibus. Duo, inquit, sunt, quæ in nobis purganda sunt: intellectus & affectus. Intellectus ut nouerit, affectus ut velit. Intellectus purgandus est à tribus, scilicet à falsis, ab otiosis & viciosis. Falsitas intellectum obtenebrat Otiosa eum impediunt. Abusio enim intellectus est, quum occupatur circa inuilia. Omnis autem potentia sui abusione præpeditur: vitiosâ verò eum coinquinant. Item purgandus est intellectus ut oculus animæ à macula, quæ intelligi potest prudentia carnis, vel opinio propriæ munditiæ. Item à superaffluente humore, scilicet ab importunitate mundana sollicitudinis. Affectus verò mundandus est à superaspersione, & infectione, & admistione sordium. Superaspersione in primis moribus, infectio in desiderio moroso admisto in amore. Amor enim est quædam admistio, siue vnio amantis ad amatum. Item affectus purgandus est à terreneitate, scilicet ab amore diuitiarum, & à crassitudine deliciarum, & rubigine iræ vel odij, vel alterius malitiæ. Item purgandus est affectus à macula quæ est ex inordinato appetitu boni, & à macula quæ est ex inordinato appetitu mali, & à macula quæ est ex inordinato appetitu amborum. Prima macula est, ut macula luxuriæ vel auaritiæ. Secunda est, macula malitiæ. Tertia est, macula superbiciæ.

Superbus appetit alienum malum propter proprium bonum, ut proximi deiectionem propter sui exaltationem. Ipse vult facere de fratre suo scabellū pedum suorum, ut sic altior appareat. Munditia à macula malitię nihil aliud videtur esse quàm innocētia, quę sic describitur: Innocētia est puritas animi omnem iniurię illationem abhorrens. Item notandum, quod cor mundandū est ut speculū, ut sic Deo inspectoti faciem suā purā reddat. Abluendum est hoc speculum lauacro lachrymarum. Mundandum est refectione, quę est cōfessio, & oratio pro venialibus & defractione quę fit vitę asperitate. ¶ Item mundandū est cor, ut vas cui balsamum cęlestis sapientię debet infundi. ¶ Munditia cordis adaptatur dono intellectus. ¶ Circa quartū notandū, quod munditia cordis dono intellectus adaptatur. Facit enim munditia cordis ad intelligentiam, sicut puritas, & claritas pupillę facit ad visionem oculi, & munditia speculi ad speculationem faciei, & munditia vasis ad hoc, quod pretiosus liquor ei infundatur. Gl. super Mat. 5. facit adaptationē his verbis: Spiritus intelligentię huic gradui adaptatur: quia intellectus mentis oculus est, & expletio mandatorum Dei aperit intellectum.

De Pace, & eius descriptione de commendatione Pacis, de iis quę ad pacem habendam valere possunt, de iis quę paci aduersantur, & de diuisionibus ad pacem pertinentibus, qui sint pacifici, & quare sint beati, ac cui dono hęc beatitudo adaptetur.

P A R S X I.

SEquitur de gratia, quę cōmendatur nobis in illo verbo, Beati pacifici &c. De qua hoc modo agerur. ¶ Primò descriptiones pacis ponentur. ¶ Secundò, eius commendationes. ¶ Tertio, tangetur de iis quę ad pacem habendam valere possunt. ¶ Quarto, de iis, quę paci aduersantur. ¶ Quinto, ponentur diuisiones ad pacem pertinentes. ¶ Sextò, ostenderur qui sint pacifici. ¶ Septimò, quare pacifici sint beati. ¶ Octauò, quod donū huic beatitudinē aptetur. ¶ Pax sic describitur: Pax est concordantium in bono mentium ordinata tranquillitas. August. 9. lib. de Ciuitate Dei, multas ponit descriptiones particulares pacis, his verbis: Pax, inquit, corporis, est ordinata temperatura partium. Pax animę irrationalis ordinata requies appetitionum. Pax animę rationalis, ordinata cognitionis actionisque consensus. Pax corporis & animę, ordinata vita, & salus animatū. Pax hominis mortalis & Dei, ordinata in fide sub æterna lege obedientia. Pax hominum, ordinata concordia. Pax domus, ordinata imperandi atque obediendi concordia cohabitantium. Pax ciuitatis, ordinata